

SAVSAD

Savunma ve Savaş Araştırmaları
Dergisi
The Journal of Defence and War
Studies

İzzet KONCAGÜL

Millî Savunma Üniversitesi Alparslan Savunma
Bilimleri ve Millî Güvenlik Enstitüsü Güvenlik
Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

National Defence University, Alparslan
Defence Science and National Security
Institute, Security Studies Department Ankara,
Türkiye.

Geliş Tarihi/Received 11.02.2025
Kabul Tarihi/Accepted 21.03.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 18.06.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding
author:

İzzet KONCAGÜL

E-mail: izzet.koncagul@msu.edu.tr

Atıf/Citation: Koncagül, İ. (2025).
Uluslararası ilişkiler teorilerinde
kavramsal açıklığın önemi: Ofansif ve
Defansif Realizm. SAVSAD Savunma ve
Savaş Araştırmaları Dergisi, 35(1), 107-
138.

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-
NoDerivatives 4.0 International License.

Araştırma Makalesi
Research Article

DOI: 10.54078/savsad.1638022

Uluslararası İlişkiler Teorilerinde Kavramsal Açıklığın Önemi: Ofansif ve Defansif Realizm

The Importance of Conceptual Clarity in International Relations Theories: Offensive and Defensive Realism

ÖZ

Uluslararası ilişkiler teorileri arasında en çok tercih edilen realizm tüm eleştirilere rağmen akademisyenlerin ve uzmanların gözdesi olmaya devam etmektedir. Diğer teorilerde olduğu gibi realizmin kendi içinde de ayrımlar yaşanmakta ve bu ayrımların uluslararası politikanın doğası için sunduğu vizyon hakkında güçlü çıkarımları bulunmaktadır. Söz konusu ayrım literatürde ofansif ve defansif realizm olarak ele alınmasına karşın neorealist temeller göz önüne alındığında ikisinin neden farklılaştığını anlamakta güçlük çekmekteyiz. Bu çalışma yaşanan bu farklılığı daha belirgin hâle getirme amacı taşımaktadır. Bunu yaparken ofansif ve defansif realizmin sadece farklı olduğu hususlar değil aynı zamanda ortak argümanları da ortaya konacaktır. Bununla birlikte defansif ve ofansif realizmin literatürde gereken önemi görmediği argümanlar detaylıca incelenecek olup, ofansif ve defansif realizmin aslında çıkış noktalarının aynı ancak ulaştıkları sonuçların farklılıkları üzerinde durulacaktır. Çalışma öncelikle realist teorinin kısa bir değerlendirmesi üzerinde duracak, devamında ise ofansif ve defansif realizmin savunduğu argümanlar detaylıca açıklanacaktır. Sonrasında defansif ve ofansif realizmin her ne kadar bir iç tartışma sonucu ortaya çıkmasına karşın uluslararası ilişkileri açıklamaya dair savunduğu düşüncelerin oldukça farklılıklar barındırdığı belirtilecektir. Çalışma araştırma yöntemlerinden betimsel nitelikte olmakla beraber yazındaki teorik eksikliği giderme amacı da taşımaktadır. Ofansif ve defansif realizme yönelik literatürde benzer çalışmaların oldukça az olması, ofansif ve defansif realizmin görünenenden daha keskin çizgiler bağlamında farklılaştığının ortaya konması çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Nihai olarak teorik içi tartışmanın detaylı bir incelemesi olan bu çalışma tartışma ve sonuç bölümüyle tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik Çalışmaları, Uluslararası İlişkiler Teorileri, Realizm, Ofansif Realizm, Defansif Realizm.

JEL Kodları: F50

ABSTRACT

Among the theories of international relations, realism, perhaps the most preferred one, continues to be the favorite of academics and experts despite all the criticism. As in other theories, there are also distinctions within realism itself and these distinctions have strong implications about the vision it offers for the nature of international politics. Although this distinction is addressed in the literature as offensive and defensive realism, we have difficulty understanding why the two differ when the neo-realist foundations are taken into account. This study aims to make this difference more apparent. In doing so, not only the points in which offensive and defensive realism differ but also their common arguments will be revealed. In addition, the arguments that defensive and offensive realism do not receive the necessary importance in the literature will be examined in detail and the fact that offensive and defensive realism actually have the same starting points but the differences in the results they reach will be emphasized. The study will first focus on a brief evaluation of realist theory and then the arguments defended by offensive and defensive realism will be explained in detail. Afterwards, it will be stated that although defensive and offensive realism emerged as a result of an internal debate, the ideas they defend in explaining international relations contain quite different differences. Although the study is descriptive in terms of research methods, it also aims to eliminate the theoretical deficiency in the literature. The fact that there are very few similar studies in the literature on offensive and defensive realism and that offensive and defensive realism differ in sharper lines than they seem constitutes the importance of the study. Finally, this study, which is a detailed examination of the theoretical internal debate, will be completed with a discussion and conclusion section.

Keywords: Security Studies, International Relations Theories, Realism, Offensive Realism, Defensive Realism.

JEL Codes: F50

Giriş

Uluslararası ilişkiler teorilerinin her bir olaya veya duruma dair ortaya koyduğu argümanlar, farklı renkteki gözlüklerle aynı resme bakmaya benzemektedir. Daha açıklayıcı bir ifadeyle, her bir teorinin referans nesnesi, argümanları, analiz düzeyleri gibi konular farklılık gösterebilmektedir. Tüm bu çeşitliliğe rağmen realizmin alanda hâkim olması anarşik sistemdeki güç ilişkilerini ama özellikle de Soğuk Savaş sırasındaki rekabeti açıklamada en fazla kullanılan metot olmasıyla açıklanabilir. Klasik realizme yönelik eleştirilere bir cevap olarak yazılan ve uluslararası politikanın incelenmesinde bir devrime yol açan neorealizm, sistemin doğası, iş birliği ve güvenlik rekabetine dair argümanlar geliştirerek dış politika analizi ve uluslararası ilişkiler arasında güçlü bir ayrım yaratmıştır. Neorealizmin ortaya koyduğu argümanlara eleştiriler getirilebilmek mümkünken söz konusu teorinin alandaki etkisini inkâr etmek oldukça zordur (Waltz, 1979; Mearsheimer, 2001).

Neorealistler anarşi ve sistemin yapısı sonucu ortaya çıkan çatışma ve rekabetin önemi konusunda ortak fikirde olsalar da yaklaşımın “ofansif”¹ ve “defansif” çeşitleri arasında bir ayrım yaşanmıştır. İki yaklaşımında uluslararası ilişkilerin karakteri hakkında ortak bir karamsarlığa sahip olduğu söylenebilirken ofansif realistlerin çizdiği tablo, defansif realistlerin çizdiğinden daha kötümserdir. Ofansif realizm güvenliği son derece kıt olarak görürken ikincisi nispeten daha geniş olarak görmektedir. İki yaklaşım arasındaki farklar liberalizm ve realizm arasındaki farklar kadar belirginlik göstermese de bu farkların bilinenden daha da büyük olduğu söylenebilir. Bu durumda realizm içi tartışmanın bilhassa Türkçe literatürde yeterince çalışmadığı için veya vaka çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesinden ötürü gereken önemi görmediği anlamı taşıyabilmektedir.

Ofansif ve defansif realizm arasındaki farkları ortaya koyan çeşitli çalışmalara rağmen epistemolojik ve ontolojik incelemeye dayanan çalışmaların kıtlığı dikkat çekicidir. Defansif realizm neden daha az çatışmaya eğilimlidir? Ofansif realizmde güvenlik ikileminden bahsedebilir miyiz? Her daim güç peşinde koşan devlet neden diğer devletlerin niyetleri hakkında bu kadar tedirgin olmak zorunda? Bu tür sorular ofansif ve defansif realizm ayrımı için oldukça önemli sorulardır. Yaşanan bölünme ve farklılıklar uluslararası ilişkiler teorilerindeki en önemli tartışmalardan biri hâline gelmiştir. Nitekim ofansif ve defansif realizmin ana figürleri olan J. Mearsheimer ve K. Waltz son yaşanan gelişmelerde (Rusya-Ukrayna savaşı vb.) dikkate alındığında uluslararası ilişkiler alanındaki en etkili isimlerin başında gelmektedir. İki yaklaşımın temel figürlerinin perspektiflerindeki farklılıklar nelerdir? Hangi konularda bir araya gelirlerken hangi konularda ayrışmaktadırlar? Bu çalışma özellikle son soruya cevap aramaktadır. Uluslararası ilişkiler teorileri üzerine yapılan çalışmalar her ne kadar realizme diğer teorilerden daha fazla yer ayırsa da ofansif-defansif realizm ayrımının çok net çizilemediği ve argümanları arasındaki farklılıklarının ortaya tam anlamıyla konamadığı değerlendirilmektedir. Nihayetinde ofansif ve defansif realizmin uluslararası ilişkilere dair ortaya koyduğu argümanlar görünenden çok daha derin bir ayrıma işaret etmektedir. Böylelikle realizmin ortaya koyduğu bakış açısının zenginleştirilmesi ve ofansif-defansif ayrımının daha da belirgin hâle getirilmesi amaçlanmaktadır.

Literatürde akademisyenlerin ve uzmanların kendini ofansif veya defansif olarak nitelendirmekten² ziyade her ikisinin de argümanlarına hem destek çıktıkları hem

¹ Mearsheimer tarafından ortaya konan realizmin farklı yorumlanması, literatürde ofansif veya saldırgan olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada ofansif kelimesinin kullanılması tercih edilmiştir.

² Mearsheimer veya Walt dışında yer alan akademisyenler çalışmalarında her iki yaklaşımında argümanlarını ortaya koymaktadır.

de eleştiriler getirdikleri görülmektedir.³ Bu noktada çalışmalarında ofansif ve defansif realizmi inceleyen akademisyenler defansif ve ofansif realizm başlığı altında ortaya koydukları argümanlar bağlamında ele alınmıştır. Temsilci odaklı ayırım yapmaktan ziyade ofansif ve defansif görüşün argümanları üzerinden yapılacak bir ayırımın daha anlaşılabilir olduğu düşünüldüğünden dolayı böyle bir yol izlenmiştir. Özellikle Mearsheimer ve Waltz dışında yer alan akademisyenlerin kendilerini bir tarafın parçası olarak görmekten ziyade realizm içerisindeki tartışmayı zenginleştirme amacı güttükleri görülmekle birlikte çalışmalarında kabul ettikleri argümanları desteklerken, bazı noktalarda da eleştiri sunmaktan kaçınmadıkları görülmektedir. Realizm, neorealizm ve ofansif realizme ait yaklaşımlar günümüzde hâlen yaygınlığını korumakta ve bu alanda çalışan uzman ve akademisyenler tarafından ele alınmaktadır. Bu çalışma sadece ofansif ve defansif realizm ayırımını ele almamakta aynı zamanda ortak noktalarında altını çizmeyi hedeflemektedir.

Devlet düzeyinde açıklamalar yapan realizm ve neorealizmin farklı yorumlamaları, neoklasik olarak adlandırılan yaklaşım tarafından oldukça eleştiriye maruz kalmaktadır. Neoklasik realizm, devletlerin davranışlarını birey ve hükümet düzeyinde inceleyerek dış politika hakkında değerlendirmelerde bulunmaktadır. İç politika ve birey üzerinden dış politikayı açıklamaya çalışan neoklasik realizm daha çok dış politika teorisi olarak adlandırılmakta, klasik realizm, ofansif ve defansif realizmin devlet düzeyindeki açıklamalarını yetersiz bulmaktadır (Schmidt, 2004, s. 431).

Çalışmanın kapsamı dışında kalacağından dolayı realizmin sadece ofansif ve defansif yorumu detaylı bir şekilde incelenecektir. Neoklasik realizm, realizm içerisindeki tartışmalara zenginlik katmakta ve ofansif-defansif tartışmasında neoklasik realizmin argümanlarından yararlanılmaktadır (Taliaferro, 2000-2001). Defansif ve ofansif realizm ayırımı teoriler arası değil teori içi tartışma olarak ele alınmakta ve bu tartışma üzerinden geliştirilen ve ortaya atılan hipotezler, realizmin koşulların iyileştirilmesini ve bizlere bilgi birikimi stratejisi sunmaktadır. Realizm, uluslararası ilişkiler disiplinin yönelttiği tüm eleştirilere rağmen akademisyenlerin ve uzmanların gözdesi olmaya devam etmektedir. Bu nedenle realizmin içinde yapılacak bir tartışma oldukça önem arz etmektedir (Taliaferro, 2000-2001, ss. 130-131). Realizmin altında yer alan ayrışmaların görüldüğünden daha derin olduğu, ofansif realizmin bilinen üç türünün olduğu, ofansif realizm içerisinde dahi farklı tartışmaların yaşandığı (Schmidt, 2004, s. 438), birkaç farklı defansif realizm yorumlaması, neoklasik realizm, şartlı/rastlantı (contingent), spesifik (specific) ve

³ Daha detaylı bilgi için bakınız: (Labs,2007), (Hamilton ve Rathbun, 2013), (D’Anieri, 2019), (Lobell, 2010), (Frankel, 1996), (Golovics, 2017).

genelci (generalist)⁴ gibi farklı yorumlamaların olduğu da değerlendirilmektedir (Snyder, 2002, 150).

Realizmin farklı yorumlamaları olarak ele alınabilecek olan ofansif ve defansif realizmin görüşleri değerlendirildiğinde bir takım ortak ve farklı noktaların olduğu görülebilir. Söz konusu ayrımın daha net bir şekilde anlaşılabilmesi için iki yaklaşımında ortaya koyduğu argümanlar anarşi, güvenlik ikilemi, genişleme, niyet, ele aldıkları devlet tipi, dengeleme, savaş ve amaç başlıkları altında incelenmiştir. Böylelikle defansif ve ofansif realizmin sadece saldırgan veya savunmacı tutumdan ziyade ontolojik olarak daha derin ayrıma işaret ettiği görülebilir.

Çalışmada ilk olarak realizmin ortaya çıkışı ve argümanları üzerinde durulacaktır. Müteakiben ofansif ve defansif realizmin ortaya koyduğu argümanlar detaylıca incelenecektir. Devam eden bölümde ofansif ve defansif realizmin argümanları üzerinden yola çıkılarak söz konusu yaklaşımların ortak ve farklı noktaları belirli başlıklar (anarşi, güç, güvenlik ikilemi güvenlik vb.) altında değerlendirilmeye tabi tutulacaktır. Çalışma sonuç ve değerlendirme kısmında yapılacak olan tartışma ve ileriye dönük tavsiyeler ile tamamlanacaktır.

Realizmden Ofansif ve Defansif Realizme

Realizm, karmaşık ve zengin bir düşünce geleneği sunan, tek bir pozisyon veya görüşten ziyade farklı yorumlamaları içinde barındıran bir uluslararası ilişkiler kuramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar farklı yorumlamaları olsa da bir dizi akademisyen ve bu akademisyenlerin görüşleri, fikirleri ve ortak varsayımları realizm altında sınıflandırılmıştır. Realizm bu alanda uzun uzadıya tartışılan idealizmin ütopyacı yaklaşımını eleştirilerek ortaya çıkmış ve bu görüşü savunan akademisyenler kendilerinin uluslararası ilişkiler hakkında diğer bakış açılarına göre daha doğru ve tutarlı analizler sunduklarını iddia etmişlerdir. Realist teoriyi savunan kişiler, uluslararası ilişkilerin en büyük sorunun anarşi olduğunu savunmuşlardır (Walt, 2004; Mearsheimer, 1994-1995). Egemen otoritenin olmaması şeklinde yorumlanabilecek olan bu görüş, devletlerin kendi egemenliklerinden bir kısmını uluslararası örgüt veya organa devretmeyeceğini düşündükleri için savaşın ve çatışmanın tamamen önlenemeyeceğini bu nedenle savaşa ve çatışmaya her daim hazır olunması gerektiğini değerlendirmektedirler (Jill vd. 2010, ss. 53-54).

2. Dünya Savaşı'ndan sonra realizm, çatışmanın ve savaşın tekrarlanması, Amerika

⁴ Bu ayrımlar hakkında daha detaylı bilgiler için bakınız: Glaser, C.L. (1994/95). Realists as Optimist: Cooperation as Self-Help, *International Security*, 19 (3), 50-90; Rossecrance, R. (2001), Has Realism Become Cost-Benefit Analysis? A Review Essay, *International Security*, 26 (2), 132-155, Frankel, B. (1996). *Realism: Restatements and Renewal*, Frank Cass.

Birleşik Devletleri (ABD)-Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasında yaşanan silahlanma yarışı nedeniyle Uluslararası İlişkiler disiplinde kabul görmüş bir yaklaşım olarak kendine yer bulmuştur. Bu görüşü savunanlar güç ve ulusal çıkar arayışının dünya siyasetini yönlendiren başlıca faktörler olduğuna inanmakta, uluslararası normların ancak güç tehdidiyle desteklendiği durumda işe yaracağını belirtmektedirler. Temel anlamda realizmi savunanlar devletlerin birincil yükümlülüğünün kendi vatandaşlarına karşı olduğunu, soyut bir uluslararası topluma karşı olmadığını vurgulamaktadırlar (Jill vd., 2010, s. 54). Realizm, 2. Dünya Savaşı sonrası uluslararası ilişkiler alanına hâkim olmasına rağmen akademisyen ve uzmanlar tarafından ortaya konan fikir ve görüşler onun yeni bir düşünce sistemi olmadığını, geçmiş bazı kaynaklarda da izlerine rastlandığını ortaya koymaktadır. Realizmi savunanlar kökenlerini 2500 yıldan daha önceye dayandırmakta ve Thucydides'in yazılarını ve görüşlerini takip etmeye meyletmektedir. Daha da önceye gidilerek Sun Tzu'nun fikirleri de bu alana dahil edilebilmektedir. Sun Tzu ve Thucydides'e ek olarak realizmi savunanlar, Machiavelli tarafından Floransa prensine temelde yöneticilikle ilgili verdiği tavsiyeleri ele aldığı çalışması "Prens/Hükümdar" eserinin, Thomas Hobbes tarafından yazılan ve toplumsal sözleşme ve doğa durumları gibi kavramları inceleyen *Leviathan* adlı eserin, Çanakya'nın "Arthashastra" isimli eserinin kendi temel görüş ve düşüncelerinin kökenlerini oluşturduklarını belirtmektedir (Jill vd. 2010, ss. 54-55). Tüm bu çalışmaların ortak noktasının uluslararası politikanın doğasını anlama değil ideal devlete ulaşma amacı olduğu söylenebilir.

1948 yılında Hans Morgenthau tarafından yayımlanan "Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace" adlı çalışma, Uluslararası İlişkiler alanında realizmin hâkim teori hâline gelmesinde oldukça katkı sağlamıştır. Nitekim 1979 yılında Kenneth N. Waltz tarafından "Theory of International Politics" adlı çalışma ise realizmin yeni bir yapısal versiyonunu ortaya koymuş ve bilinen adıyla neorealizm yaklaşımı olarak uluslararası ilişkiler teorilerinde baskın teori hâline gelmesiyle sonuçlanmıştır. Chicago Üniversitesi'nde görev yapan John Mearsheimer ise "The Tragedy of Great Power Politics" adlı eserinde uluslararası politika hakkındaki görüşleriyle realist teorinin Morgentau ve Waltz ile birlikte önemli temsilcilerinden biri hâline gelmiştir. Mearsheimer tarafından yapılan çalışma, yapısal realizmden farklı olarak adlandırılan ofansif realizm hakkında birtakım görüşler içermektedir. Waltz tarafından ortaya atılan neorealizm/yapısal realizm ile aynı temel varsayımları paylaşan ofansif realizm, Mearsheimer tarafından açıklandığı gibi uluslararası ilişkilerin ve politikanın temel dinamiklerine ilişkin farklı açıklamalar sunmaktadır.

Görüş ve önerilerinin kökenleri 2500 yıl önceye dayanan realizme dair farklı varyantlar ve ilgi çekici farklılıklar olmasına rağmen ortak bir bağlantı sağlayan bazı

temel varsayımları da bulunmaktadır. Bu varsayımlar realistlerin gerçek dünya hakkındaki gözlemlerine dayanmaktadır. Bu nedenle farklı yorumlamaları çok farklı bir dünya görüşlerine yol açmasına sebebiyet vermektedir. Realizmin temel varsayımları ise şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Devlet uluslararası ilişkilerin temel aktörüdür.
- Devletin hareket güdüsü güç, güvenlik ve çıkardır.
- Devlet tıpkı insan gibi kendi çıkarı peşinde hareket etmektedir.
- Uluslararası ilişkilerin temel sorunu anarşidir.
- Çatışma ve savaş engellenemez.
- Uluslararası kurumlar güç tarafından desteklendiği müddetçe işe yaramaktadır.
- İnsan doğası gereği çıkarıcı bir varlıktır (Jill vd., 2010, s. 57; Frankel, 1996, ss. xiv-xvii).

Realizm, ortaya koyduğu argümanlar nedeniyle günümüzde de hâlen eleştirilere de maruz kalmaktadır. Söz konusu eleştiriler sadece teori dışı değil aynı zamanda realizmin kendi içindeki farklı yorumlamaların kaynağı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Realizme yönelik başta ABD’de yer alan akademisyenler ve uzmanların eleştirilerini 4 başlık altında ele alan Mearsheimer, bunları şu şekilde açıklamaktadır: Realizm dünyaya kötümser bakmakta, sert ve acımasız bir mücadele görmektedir. İkinci olarak realizm savaşı kaçınılmaz olarak değerlendirmektedir. Üçüncü olarak realizm devletleri iyi veya kötü olarak ayırmamakta, tüm devletlerin aynı amaca yöneldiğini ifade etmektedir. Son olarak ABD, yıllar boyu realizm karşıtı politikalar uygulamıştır (Mearsheimer, 1994-1995, ss. 48-49). Kısaca realizm uluslararası politikanın kasvetli bir resmini çizmektedir (Mearsheimer, 1994-1995, s. 9). Realizm ve neorealizm arasındaki temel farkın sistemdeki anarşiye yapılan vurgu olduğunu ifade eden Jill vd. (2019, s. 57), temelde realizmi reel politik ilkelere dayanan bir eylem kılavuzu olarak adlandırmaktadır.

Ofansif ve Defansif realizm ayırımına başlamadan önce John Mearsheimer’in ofansif realizmin temel savunucusu olduğunu söyleyebiliriz. Waltz ise sadece neorealizmin değil aynı zamanda defansif realizmin temel savunucusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Waltz’un eserleri incelendiğinde kendisini defansif realist olarak adlandırmadığını, ofansif ve defansif realizm arasındaki anlaşmazlıklara değinmediğini görmek mümkündür. Nitekim 2004 yılında yaptığı bir çalışmada

“Realist teori, doğru bir şekilde ele alındığında ne saldırgan ne de savunmacıdır. Devletler iç çaba ve dış uyumun herhangi bir kombinasyonu ile kendileri ilgilenmek zorundadır. Birinin güvenliğini sağlamanın en iyi yolunun defansif mi yoksa ofansif stratejiler mi benimsemek olduğu, durumlar değiştikçe değişmektedir. Çok fazla güce sahip bir devlet diğer devletleri kendisine karşı birleşmeye ve böylece daha az güvenli olmaya itebilir. Çok az güce sahip bir devlet, diğer devletleri bundan faydalanmaya teşvik edebilir. Realizm, onu süsleyecek bir sıfat olmadan ele alınmalıdır.” diyerek zaman içinde bakış açısını genişletmiştir (Waltz, 2004, s. 6). Mearsheimer açık bir şekilde Waltz’un çalışmasına karşı açıkça ofansif realizm oluşturmakta ve bunu bir bütün olarak defansif realizmin yapısal şemsiyesi olarak görmektedir (Mearsheimer, 2001, ss. 19-22). Waltz ise diğer akademisyenler ve uzmanlar tarafından açıkça defansif realist olarak sınıflandırılmaktadır (Taliaferro, 2000-2001). Defansif realizm çatısı altında değerlendirilen bir diğer akademisyen ise Stephan M. Walt’dur. “Origins of Alliances” adlı eserinde defansif realizmin argümanlarını savunmakla beraber devletlerin güçten ziyade tehdide göre dengeleme yaptığı argümanını ortaya koymakta ve defansif realizmin temel argümanlarına benzer çıkarımlarda bulunmaktadır (Walt, 1987).

Lobell (2010, ss. 6651-6652) ofansif ve defansif realizmin üç nedenden dolayı ayrıldığını değerlendirmektedir. İlk olarak ofansif ve defansif realizmin devletlerin revizyonist veya statükocu olduğuna dair farklı yaklaşımları bulunmaktadır. İkinci olarak uluslararası sistemin anarşik yapısının güç maksimizasyonu mu yoksa güvenlik maksimizasyonuna mı teşvik ettiğine dair farklı yorumları bulunmaktadır. Son olarak devletlerin genişlemeci politikalarına yönelik farklı argümanlar ortaya koymaktadırlar. Her ne kadar Lobell, ofansif ve defansif realizme yönelik ayrımları üçe ayırsa da çalışmada ofansif ve defansif realizmin görünenden daha farklı değerlendirmeleri olduğu ele alınacaktır. Bu noktada defansif ve ofansif realizm ayrımının net bir şekilde yapılabilmesi için iki yaklaşımın da uluslararası ilişkiler ve politikaya dair yaklaşımlarının ortaya konması gerekmektedir.

Defansif Realizm

Ofansif ve defansif realizm literatürde daha çok John Mearsheimer, Kenneth Waltz ve Stephan M. Walt’un çalışmaları üzerinden değerlendirmelere tabi tutulsa da ofansif-defansif realizm ayrımı ilk olarak Synder’in 1991 yılında yayımladığı “Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition” adlı eserde ortaya konmuştur. Söz konusu çalışmada realizmin iki farklı çeşidinin olduğu ve ortaya konan çalışmalar incelendiğinde ayrım yapmanın faydalı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu noktada Snyder (1991, ss. 11-12) agresif realizm (aggressive realism) ve defansif realizm (defensive realism) kavramsallaştırması yapmış ve iki farklı yaklaşımın realizm ilkelerine uygun davrandığını ancak zıt

görüşleri barındırdıklarına dikkat çekerek hâlen devam eden ofansif-defansif realizm tartışmasını ortaya koymuştur.

Realizmin bir diğer versiyonu olarak ele alınan ve sistem düzeyinde inceleme yapan neorealizmi, defansif olarak adlandıran kişi Waltz değil, Mearsheimer'dır (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 440). Neorealizm, tüm devletlerin güç maksimizasyonu yaptığını, uluslararası sistemin anarşik yapısı nedeniyle devletlerin yardımına başka bir devletin koşmayacağını, devletlerin kendi başının çaresine bakması gerektiğini (kendi kendine yardım-self-help) ve bu durumun aç gözlülük yarattığını ifade etmektedir (Schweller, 2007, s. 90). Neorealizm anarşi ve hayatta kalma kavramlarına odaklanmakta ve göreceli kazanca önem vermektedir. Uluslararası sistemin anarşik yapısı nedeniyle neorealizm devletlerin diğer devletlerin niyetlerinden emin olamayacağını, bugünün dostunun yarının düşmanı olabileceğini savunmaktadır (Schweller, 2007, s. 101). Waltz, devletlerin en önemli endişelerinin güç değil güvenlik olduğunu belirtmektedir. Devletlerin ilk amacının sistemdeki konumlarını korumak olduğu ancak güvenlik ve konumlarını garantilendikten sonra ikincil amaçların gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir (Waltz, 1989, s. 40; Schweller, 2007, s. 103).

Başka bir açıdan bakıldığında defansif realizmin genişleme amacıyla gerçekleştirilen politikaların özünde savunma amaçlı olduğunu ifade etmektedir. Anarşik sistemin yarattığı belirsizlik devletlerin kendi kendine yardım etmesinden başka çaresinin olmadığını devletlere dikte etmekte ve bu durumda kendi kendine yardım stratejilerinin bir devletin savunma amaçlı genişlemesini mümkün kılmaktadır. İkinci olarak güvenlik ikileminin yoğunluğu her daim aynı şekilde değil yapısal değişkenler (coğrafi yakınlık, ofansif-defansif denge, doğal kaynaklara ulaşım vb.) nedeniyle farklı yoğunlukta hissedilebilmektedir. Buna ek olarak devletlerin yaşadığı güvenlik ikilemi devletten devlete de değişebilmektedir. Bu durumda devletlerin her tehdide karşı güvenlik ikilemine girmediği doğrudan veya yakın tehdide karşı dengeleme yapmaya veya güvenlik ikilemine girdiği görülmektedir. Güvenlik ikileminin her daim çatışmaya sebebiyet vermediği düşünülmektedir. Üçüncü olarak materyal kapasitenin devletlerin dış politikasını etkilediği ve liderlerin görüşlerinin devletlerin dış politikalarında belirleyici olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu lider yaklaşımını defansif neoklasik realizm olarak adlandıran Taliaferro, Soğuk Savaş boyunca ABD'nin SSCB'ye göre daha ılımlı politika yürüttüğünü ve bunun sebebinin iç politikaya dayandığını düşünmektedir (Taliaferro, 2000-2001, ss. 136-143). Inan (2004, s. 76), saldırı ve savunma silahlarının ne kadar kolay ayırt edilebilir olduğuna göre savunmacı politikaların kolaylaşabileceğini ileri sürmektedir. Defansif realizmin savunma-saldırı kabiliyetleri arasında ayırım yapma yeteneği, devletlerin başkalarını tehdit etmeden (güvenlik ikilemi oluşturmadan) kendi güvenliklerini sağlayabileceğini

öngörmektedir. Böylelikle uluslararası sistemin anarşik yapısının devletleri çatışmaya sürüklenme eğilimi kırılabilecektir (Inan, 2010, s. 76).

Anarşi ve kendi kendine yardım argümanlarının savaşı açıklamada yetersiz kaldığını savunan Schweller (2007, s. 91), maksimum güçten ziyade maksimum güvenlik yaklaşımını savunarak defansif realizme olan yakınlığını dile getirmektedir. Her ne kadar defansif realist olarak görülse de Schweller, defansif realizme de yönelik eleştiri yapmaktan geri kalmamıştır. Schweller, defansif realizmin devletlerin revizyonist amaçlarını açıklamada yetersiz kaldığını ve göz ardı ettiğini düşünmektedir (2007, s. 92). Buna ek olarak neorealizmin statükocu devletlerin barışçıl amaçlarını açıklamada da eksik kaldığını ifade etmektedir (Schweller, 2007, s. 115).

Devletleri genişlemeci ve statükocu olarak ikiye ayıran Schweller, statükocu devletlerin kendi kendini muhafaza ettiğini, gücünü değil güvenliğini korumaya çalıştığını ve sahip olduğu değerlere yönelik korumacı yaklaştığını ifade etmektedir (Schweller, 2007, s. 99). Benzer şekilde Wolfers, devletleri statükocu ve revizyonist olarak ikiye ayırmaktadır. Wolfers statükocu devletlerin, genişleme amacının ve güç arttırma teşviklerinin olmadığını ve güce ilgi duymadıklarını belirtmektedir. Statükocu devletlerin güce olan ilgisinin diğer devletlerden bekledikleri eylemlere bağlı olduğunu ifade etmektedir (Wolfers, 1962, s. 97). Wolfers'ın defansif realizme benzer şekilde statükocu devletlerin diğer devletlerden algıladıkları eylem/tehditlere göre harekete geçtiği ve güce yönelik eğilimlerinin değiştiği yorumunu yaptığını söyleyebiliriz. Buradan hareketle defansif realizm, devletlerin tehdit hissettiklerinde veya diğer devletlerin eylemlerine göre güce başvurdıklarını savunduğu yorumu yapılabilmektedir.

Defansif realizmin önemli temsilcilerinden biri olan Stephan M. Walt (1985, s. 4), statükocu devletin tehdit edici dış politikalarından kaçınması gerektiğini, bu durumun karşıt koalisyonlara ve gruplaşmalara neden olabileceğini belirtmektedir. Ofansif realizmden farklı olarak defansif realizmin güç dengesi yerine tehdit dengesi (balance of threat) kavramını kullandığı görülmektedir. Savunulan bu görüşe göre devletler güce karşı değil hissettikleri tehdide göre dengeleme yapmaktadırlar. Söz konusu dengeleme peşine takılma (bandwagoning) ile de gerçekleşebilir. Devletlerin tehdit algılamaları sadece tehdidin büyüklüğüne göre değil aynı zamanda bu tehdidin yakınlığına göre de değişebilmektedir (Walt, 1985, s. 10; Walt, 1987, s. 5) ABD'nin sahip olduğu coğrafi konum tehlikelerden uzak kalmasını sağlarken, Rusya'nın coğrafi konumu her daim Avrupa'dan tehdit hissetmesine sebebiyet vermiştir (Walt, 1985, s. 36). Devletler tehdit hissetmedikçe dengeleyici güç arayışına girmedikleri görülmektedir. 1815-1914 yıllarını bu duruma örnek olarak gösteren Schweller (2007, s. 100), sistemdeki düzenin revizyonist ve

statükocu devletlerin tutumlarına bağlı olduğunu, revizyonist gücün statükocu güce baskın geldiği durumlarda sistemin değişim yaşayabileceğini ifade etmektedir.

Defansif realizm, devletlerin ofansif güç ve niyetlerinden dolayı diğer devletleri provoke ettiğini belirtmektedir. Ofansif güç ve niyetlerin devletleri kışkırttığı ve buna karşı politikalar ürettiği söylenebilir. (Walt, 1985, ss. 11-12). Güvenlik ikilemi yaklaşımını da eleştiren defansif realizm, güvenlik ikileminin yanlış anlaşıldığını, iyi niyetli devletler nedeniyle silahlanma yarışına gidilmediğini, saldırgan devletler gerçekten diğer devletlere zarar verme amacı güttüklerinde diğer devletlerin silahlanma yarışı içine girdiklerini düşünmektedirler (Schweller, 2007, s. 104). Bu noktada niyet kavramı üzerinde duran defansif realistler, güvenlik ikilemi ve silahlanma yarışında niyet unsurunun ön planda olduğunu düşünmektedir. Ofans ve defans dengesini ele alan Schmidt ise defansif yaklaşımın daha avantajlı olduğunu, günümüz koşulları düşünüldüğünde işgalin ve genişlemenin oldukça zorlaştığını değerlendirmektedir (Schmidt, 2004, s. 436).

Defansif realizm savaşın önlenmesi veya kaçınma olasılığı konularında daha iyimser yaklaşımlara sahiptir. Güvenliğin kolayca elde edilebileceğini ve buna ulaşmanın en iyi yolunun devletlerin savunma stratejileri benimsemesi olduğunu değerlendirmektedirler. Defansif realizm, uluslararası sistemin devletler açısından yalnızca ılımlı, ihtiyatlı ve ölçülü davranışlar için teşvikler sağladığını savunmaktadır. Frankel devletlerin pervasız veya mantıksız davranışlarının nedenlerinin sistemsel teşviklerin değil iç patolojilerinden kaynaklandığını belirtmektedir (Frankel, 1996, s. xvi). Defansif realizm tarihi örneklerden çıkarılan derslerin devletlere hegemonya girişimlerinin her zaman dengeyle karşı karşıya olduğunu, saldırganlığın her zaman dirençle karşılaştığını, genişlemenin maliyetlerinin sonunda faydalarını aştığını ve savunmanın genellikle saldırıya göre avantajlı olduğunu belirtmektedir. Nihai olarak tarihi örneklerden tekrarlanan derslerin kümülatif etkisi, devletlerin en iyi yolunun ılımlı hedefler ve asgari güvenlik peşinde koşmak olduğunu anlamalarına yol açmaktadır (Frankel, 1996, ss. xvi- xvii).

Ofansif Realizm

Klasik realizmin aşırı genişlemeye ilişkin açıklamalarında iki genel sorun olduğunu belirten Snyder, bu sorunun çözülmesi için realist argümanın iki çeşidi arasında ayırım yapmak ve bugün ofansif realizm olarak adlandırılan yaklaşımın temellerini çalışmasında “*aggressive realism*” olarak atmaktadır. Bu yaklaşıma göre agresif (ofansif) realizm saldırgan eylemlerin güvenliğe katkı sağlayabileceğini savunmaktadır. Snyder, hem defansif hem de ofansif realizmin tartışılmayı hak ettiğini ve bazı hususlarda fikir ayrılıklarına düştüklerini değerlendirmektedir (1991, ss. 11-13). Bu hususta ofansif realizme yönelik ortaya konan yaklaşımların

incelenmesi ve irdelenmesi önem arz etmektedir.

Ofansif realizmin büyük güçler arasındaki ilişkileri ve savaşları açıklamada daha etkili olduğunu düşünen James, ofansif realizmin uluslararası ilişkilerdeki acı ancak gerçek yanlarını ortaya koyduğunu iddia etmektedir. James ofansif realizmin

1. Anarşiye vurgu yaptığını,
2. Büyük güçlerin askerî kapasitesine odaklandığını,
3. Devletlerin niyetlerinin belirsiz ve anlaşılabilir olmadığını,
4. Devletlerin nihai amacının hayatta kalmak olduğunu ve
5. Devletlerin rasyonel aktör olduğunu,
6. Uluslararası ilişkilerin "0" toplamı bir oyun olduğunu belirtmektedir (James, 2009, s. 50).

Bu noktada James (2009, s. 50), ofansif realizmin devletlerin niyetlerinden emin olamama, agresif tutum/niyet nedeniyle Waltz'un defansif realizm/neorealizminden ayrıldığını, Waltz'un veya defansif realizmi savunanların devletlerin güçten ziyade güvenlik peşinde koştuklarını değerlendirmektedir. Ofansif realizmin argümanlarından da anlaşılacağı üzere uluslararası ilişkilerde ve özelde büyük güçler arasındaki ilişkilerde her daim en kötü şartları göz önünde bulundurarak devlet davranışlarını açıklamaya çalıştığı görülmektedir. Bununla birlikte ofansif realizm devletlerin sahip olduğu askerî kapasite ile niyet arasında da güçlü bir bağ olduğunu ifade etmekte ve neoklasik realizmin argümanlarını da kullanarak devlet adamlarının pozitiften ziyade negatif bilgilere, iyi tecrübelerden ziyade kötü tecrübelerle odaklandığını belirtmektedir. Bu noktada ofansif realizme göre devletlerin amaçlarının göreceli gücü maksimize etmek ve rakip askerî tehdidi minimize etmek olduğu söylenebilir. Bu duruma İngiltere'nin Almanya tehdidine karşı güç arttırımına gitmediği, tehdit azaltımına gittiği örneği verilmektedir. (James, 2009, ss. 53-59). Niyetleri iyi ve kötü arasında derecelendirilebilecek bir süreç olarak gören ofansif realizm, riskin, niyet ve yetenekler arasında etkileşimi olduğunu savunmaktadır. Bu görüşe göre devletlerin riski azaltma çabaları agresif politikaların kaynağı olabilir. Bu da ofansif realizme işaret etmektedir (James, 2009, s. 56). Ofansif realizm, güçlü devletlerin zayıf devletlerin güçlenmesini güçlü devletin hasım/düşman devletiyle savaşma ihtimali olduğu durumlarda tolere etmesi/ izin vermesi gerektiğini vurgulamaktadır (James, 2009, s. 58). Daha açıklayıcı bir ifadeyle düşmanımızla savaşma ihtimali yüksek olan zayıf bir devletin güçlenmesi bizim için tehdit değil düşmanımıza yönelik kullanılabilecek bir fırsattır. Nihayetinde bu

durumda tehdidi minimize etme amacı taşımaktadır.

Snyder ise ofansif realizmin argümanlarını şu şekilde sıralamaktadır:

1. Uluslararası sistem anarşiktir,
2. Büyük güçlerin ofansif amaçları vardır,
3. Hiçbir devlet diğer devletlerin niyetlerinden emin olamaz,
4. Devletlerin nihai amacı hayatta kalmaktır ve
5. Devletler rasyonel aktörlerdir (Snyder, 2002, 154).

Mearsheimer ise “The Tragedy of Great Power Politics” adlı eserinde ofansif realizmin argümanlarını şu 5 madde ile özetlemektedir:

1. Uluslararası sistem anarşiktir. Bu da sistemin kaotik ve düzensizliğini ifade etmektedir.
2. Büyük devletlerin/güçlerin doğası gereği ofansif askerî kapasiteleri vardır ve bu kapasite birbirlerine saldırmak ve muhtemelen yok etmek için kullanılmaktadır.
3. Devletler hiçbir zaman diğer devletlerin niyetlerinden emin olamaz. Hiçbir devlet başka bir devletin askerî kabiliyetinin kendisi için kullanılacağından emin olamaz. Devletlerin niyetleri çok hızlı bir şekilde değişebilmektedir.
4. Büyük devletlerin/güçlerin birincil amacı hayatta kalmaktır. Devletler toprak bütünlüklerini ve iç siyasi düzenlerini korumak isterler. Hayatta kalma amacı diğer amaçların üstündedir çünkü hayatta kalınamayan bir durumda devletler diğer amaçlarını gerçekleştiremez.
5. Büyük devletler/güçler rasyonel aktörlerdir. Çevrelerinde gerçekleşen gelişmelerin farkında olan büyük güçler, nasıl hayatta kalacakları hususunda stratejik davranmaktadır. Büyük güçler kendi davranış ve tutumlarının diğer devletleri nasıl ve ne yönde etkileyeceğinin farkındadır (Mearsheimer, 2001, ss. 30-32; Mearsheimer, 1994-1995, s. 10; Mearsheimer, 2013, ss. 79-80).

Mearsheimer, açıkladığı varsayımların devletlerin üç farklı davranış kalıbını ortaya koyduğunu eklemektedir. Savunulan bu görüşe göre ilk olarak devletler birbirinden korkmakla kalmaz, korku seviyesi zaman içinde değişiklik göstermekte ancak asla

ortadan kalkmamaktadır. Yaşanan bu korkunun asıl sebebini ise agresif devletleri durduracak mekanizmanın yokluğu oluşturmaktadır. İkinci olarak devletler hayatta kalmalarını garanti etmek istemektedir. Devletler kendilerini zayıf ve yalnız görmektedir. Devletler arasında oluşan ittifaklar geçici ve bugünün dostu yarının düşmanı olabilmektedir. Üçüncü olarak devletler göreceli güçlerini maksimize etmek istemektedir. Devletler sadece fırsatları kullanmakla kalmaz aynı zamanda başka devletlerin kendilerinden faydalanarak güçlenmesini de engellemektedir. Ofansif realizm dünyasında iş birliği mümkündür ancak göreceli kazanç yaklaşımı ve devletlerin aldatma ihtimali bu iş birliğine zarar vermekte ve sürdürmesi zor hâle getirmektedir. Mearsheimer bu duruma örnek olarak 1. Dünya Savaşı öncesi dönemi göstermekte ve bu dönemde büyük güçler arasında iş birliği olmasına rağmen savaşı durduramadığını belirtmektedir (Mearsheimer, 1994-1995, ss. 10-12). Devletlerin uzun vadede gerçekleştirdikleri iş birliğinin diğer devletlere göre güçlerini azaltmaya hizmet etmesi durumunda iş birliğini sürdürmesi beklenmemekte, bu da uluslararası kurumların belirgin şekilde daha az önemli role sahip olmalarına ve uluslararası işbirliği için beklenen potansiyelin büyük ölçüde azalmasına sebebiyet vermektedir (Inan, 2010, s. 77).

Ofansif realizmi trajedi okulu/yaklaşımı (Tragedy School) olarak adlandıran Schmidt (2004), ofansif realizmin çatışmanın ve savaşın nedenini uluslararası sistemin anarşik yapısı ve devletler arasında yaşanan güç mücadelesi üzerinden açıkladığını düşünmektedir. Ofansif realizm, devletlerin davranışları neoklasik realizmin ortaya koyduğu birey, iç politika veya rejim tipi üzerinden değil uluslararası sistem üzerinden açıklanabileceğini belirtmektedir. Bu noktada ofansif realizm devlet liderlerinin veya hükümetlerin motivasyon kaynaklarını dikkate almamaktadır. Bundan ziyade büyük güçlerin kuvvet kullanımlarını engelleyecek bir kurum olmadığı için savaşın veya çatışmanın önüne geçilememektedir (Schmidt, 2004, ss. 430-432). Taliaferro çalışmasında ofansif realizmin devletlerin ancak güçlü oldukça güvende olacaklarını ve anarşinin devletleri agresif politikalara ittiğini dile getirmektedir. Buna ek olarak anarşik sistemin ofansif realistler tarafından iş birliğini ortadan kaldırdığı değerlendirilmektedir (Taliaferro, 2000-2001, s. 138).

Ofansif-Defansif realizm ayrımının 1970'li yıllara dayandığını ve aslında iki farklı yapısal realizm olduğunu savunan Snyder, Mearsheimer'ın ofansif söylemleri sonucu defansif realizm adlandırılması yapıldığını, Waltz'un veya diğer defansif realistlerin ilk amacının kendilerini defansif olarak görmediklerini veya böyle bir adlandırma girişiminde bulunmadıklarını ifade etmektedir. Waltz ve Mearsheimer'ın ayrıldığı noktaların güvenlik ve güç olduğunu Waltz'un bir takım limit/sınırlamalara işaret ettiğini ancak Mearsheimer'ın devletleri doyumsuz oldukları konusunda ısrarcı tavrına işaret etmektedir (Snyder, 2002, ss. 150-151). Bu noktada ofansif realizmi defansif realizmden ayıran bir diğer soru ise ne kadar

gücün yeterli olacağına dair verilen cevaptır. Defansif realistlerin sistemin devletleri çok güç kazanmasına teşvik etmediğine yönelik yorumlar, ofansif realistler tarafından sadece eksik bulunmaz aynı zamanda yanlışlanmaktadır. Nitekim ofansif realizm, sistemde statükocu devletlerin nadiren bulunacağını, anarşik yapının devletlerin gücünü arttıracak fırsatlar yarattığını ve bundan yararlanmaları gerektiğine dair teşvik ettiğini, devletlerin nihai amacının hegemon olmak olduğunu belirtmektedir (Schmidt, 2004, s. 434). Bu noktada defansiflerin daha doğrusu Waltz'un anarşik yapıda devletlerin nihai amacının güçten ziyade güvenlik yaklaşımı ofansif realistler tarafından eleştirilmektedir. Defansif realistler devletlerin ancak güvenliklerini sağladıktan sonra diğer amaçlarına yöneldiğini düşünmektedir (Snyder, 2002, s. 152).

Snyder, Mearsheimer'ın belirttiği gibi net bir (clear-cut) hegemon devlet olmayacağını, bu nedenle sistemde hegemon gücün bölgesel kalacağını ancak bu bölgesel hegemonlara karşı mücadeleci devletlerin ortaya çıkacağını öngörmektedir. Bölgesel hegemon aynı zamanda potansiyel hegemon olarak adlandırılmakta ve sistemdeki en güçlü devlet konumunda yer almaktadır. Potansiyel hegemon devletin diğer güçlü devletlere arasında ekonomik ve askerî kapasite bağlamında seviye farklı bulunmaktadır (Snyder, 2002, s. 152; Mearsheimer, 2001, s. 2). Buna ek olarak Schmidt ise hegemon güç olamama durumunu coğrafi şartlar üzerinden açıklamaktadır. Günümüz coğrafi şartlarının zorlu yapısı devletleri küresel hegemon hâline getirmeyeceği ve devletlerin kapasitelerinin coğrafi zorlukların tamamının üstesinden gelecek kadar yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Schmidt, 2004, s. 436).

Ofansif realizm, her ne kadar devletlerin güç maksimizasyonu peşinde koştuğunu varsaysa da bu durumun her zaman böyle olmadığını, tüm güçlü devletlerin öncelikle kar-zarar analizi yaptığını ve fırsat ortaya çıkınca genişlemeci politikalar sergilediklerini ifade etmektedir. Bu noktada Mearsheimer'ın eksikliğini kapatma amacı güden Snyder (2002), genişlemenin sadece ekonomik veya askerî değil aynı zamanda diğer unsurları (politik, sosyal vb.)'da olumlu veya olumsuz etkilediğini eklemektedir. Defansif realizmin mütevazı miktarda güç yaklaşımına karşın, ofansif realizm devletlerin doyumsuzluğuna ve çatışma odaklı olmasına dikkat çekmektedir. Defansif realistler hegemon devletlerin bir noktada güvenlik biriminin azaldığına ve maliyetlerin artacağına işaret ederken ofansif realistler güvenlik birikiminde herhangi bir azalma meydana gelmeyeceğine gücün avantaj yaratacağına ve bunun da devletleri daha agresif politikalar uygulamasına sebebiyet vereceğine odaklanmaktadır (Snyder, 2002, s. 154). Ofansif realizm kavramını ilk kullanan Snyder (1991, ss. 21-26) ise mevcut askerî teknolojinin saldırgan devletin lehine olduğunda, devletlerin güç kaynaklarına önemli kümülatif eklemeler yapabildiklerinde, devletin göreceli gücünün azalması beklendiğinde ve sistemin

çok kutuplu olduğu durumlarda devletlerin genişlemeye yönelik politikalar uygulayabileceğini belirtmektedir.

Ofansif realizm gücün ne kadar olacağına dair defansif realizmin uygun seviye yaklaşımını eleştirmekte ve bugün için yeterli/uygun olan gücün yarın veya gelecekte yeterli olmayabileceğine işaret etmektedir. Ofansif realizmin sadece diğer devletlerin niyetinden emin olamadığımız için değil aynı zamanda devletlerin bugün ile gelecek arasındaki uygun/yeterli gücün seviyesindeki belirsizlik yüzünden hegemon güç ve genişlemeci yaklaşımı savunduğu görülmektedir (Snyder, 2002, s. 155). Devletler yeterli güvenliğe sahip olup olmadıklarını bilemezler, ancak bir şeyi bilirler: Daha fazla güce sahip bir devlet, daha az güce sahip bir devletten daha güvenlidir. Bu bilgi devletleri güç maksimizasyonu konusunda fırsatçı hâle getirmektedir (Frankel, 1996, s. xvi). Schmidt ise güç maksimizasyonu yaklaşımının, ofansif realizmi defansif realizmden ayıran en önemli argüman olduğunu ifade etmektedir. Büyük güçlerin her daim güç maksimizasyonu için fırsat kovaladığı değerlendirilmektedir. (Schmidt, 2004, ss. 432-433). Schmidt, devletlerin en önemli kapasitesinin savaş yapma yeteneği olduğunu, askerî gücün devlet gücünün özünü oluşturduğunu belirterek askerî açıdan en güçlü olanın sistemdeki en güçlü devlet olduğunu savunmaktadır (Schmidt, 2004, s. 433). Mearsheimer askerî gücün yanında devletlerin sosyo ekonomik gücünün olduğunu ve önemli olanın söz konusu sosyo ekonomik gücün ne seviyede askerî güce dönüştürüldüğü olduğunu ifade etmektedir. Nitekim çalışmasında da devletlerin gizli (sosyo ekonomik) ve askerî güç olarak iki gücünün olduğunu değerlendirmektedir. Askerî güç ile ekonomik ve sosyal gücün aynı olmadığı, her devletin sosyo ekonomik gücünü askerî güce çevirme seviyesinin farklılık gösterdiği belirtilmektedir (Mearsheimer, 2001, s. 55; Schmidt, 2004, s. 434).

Ofansif realizmin dünyasında güvenlik ikilemi olmadığını çünkü sistemde yer alan devletlerin statükoyu koruma amacı gütmeye çalıştığını ifade eden Snyder, güvenliğin ittifak veya silahlanma ile değil toprak kazancı ile açıklandığını düşünmektedir. Bu noktada en iyi savunma saldırıdır yaklaşımını benimseyen ofansif realizm, defansif realizmin aksine genişlemenin nihayetinde devletin zararına olmadığını güvenliğini garanti altına almanın bir yöntemi olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte ofansif realizm ittifak güvenlik ikilemi (alliance security dilemma) yaklaşımını savunmakta ve müttefike çıkarlarını teslim etmenin, devletlerin kendi desteği ile kendisine tuzak kurulmasına teşvik ettiğini ifade etmektedir. Taraflar arasındaki bağıllık düzeyi ve kararlılık devletlerin müttefikleri tarafından tuzağa düşme ihtimalini belirleyici faktörlerdir (Snyder, 2002, ss. 165-166). Bu noktada ofansif realizm ittifak kurulan devletlerin niyetlerine bile güvenme hususunda endişeler barındırmaktadır. Schmidt ise güvenlik ikileminden kurtulma yönteminin hegemon güç olmaktan geçtiğini ifade ederek ofansif realizm içerisindeki yaşanan

ayrımından birini ortaya koymaktadır. Hegemon güç en güçlü devlet olacağından dolayı güvenlik ikilemi yaşamamaktadır (Schmidt, 2004, s. 437; Mearsheimer, 1994-1995, s. 11). İki farklı yaklaşım değerlendirildiğinde nihayetinde ofansif realizm güvenlik ikilemini silahlanma veya güç artışı üzerinden değil, genişleme ve hegemon güç olma üzerinden yorumlayarak bu durumdan kurtulma amacı taşımaktadır. Ofansif realistlerin dünyasında güvenlik ikilemi yoktur, varsa dahi devletler bundan hegemon güç olarak kurtulmalıdır. Güvenlik ikilemi yaşanan bir süreci değil, ortadan kaldırılması gereken bir problem olarak görülmektedir.

Ofansif realizmin belki de literatürde çok değinilmeyen bir diğer görüşü ise dengeleme ve sorumluluğu başkasına atma yaklaşımıdır. Savunulan bu görüşe göre devletler her daim saldırgan olmamakla birlikte bazı durumlarda rakibe veya hasım devlete karşı dengeleme ya da sorumluluğu başkasına atma yöntemini uygulayabilirler. Dengeleme güç dağılımını korumayı amaçlarken sorumluluktan kaçma yaklaşımı yükü müttefike veya başka bir devlete yükleme amacı taşır. Ofansif realizm bir devletin dengeleme mi yoksa sorumluluğu başkasına atma yöntemini mi uygulayacağını coğrafya ve sistemin yapısı üzerinden açıklamaktadır. İki kutuplu sistemde sorumluluk başka bir devlete atılamayacağı için dengeleme yöntemi seçilirken çok kutuplu sistemde sorumluluğu başka bir devlete atmak mümkündür. Sorumluluğu başka devlete atarak devletler maliyet yükünden kurtulmakta ve sorumluluk yüklenen devlet ile agresif devlet mücadele ederken sorumluluğu başka devlete atan devlet güçlenme imkânı bulabilmektedir. Sorumluluğu başka devlete atan devlet aynı zamanda güvenliği için agresif devlet ile düşmanca ilişkiler kurmaktan çekinmektedir. Snyder bu duruma 1940 yılında Fransa ve İngiltere'nin SSCB'ye Almanya ile mücadele etme sorumluluğunu yüklediğini örnek olarak göstermektedir. Sorumluluğu başka devlete atmak aynı zamanda devletlerin rakip veya hasım devletleri ile aynı anda değil sırayla mücadele etme fırsatı da yaratmaktadır. Coğrafi yakınlık açısından bakıldığında ise devletlerin agresif devlet ile kara sınırı paylaşması durumunda ofansif realizm dengeleme yöntemi seçilmesini muhtemel görmektedir. Ofansif realizm, defansif realizmin benzeri durumlarda savunduğu peşine takılma (bandwagoning) yaklaşımını değersiz bulmakta, coğrafi yakınlık ve siyasal sistemin durumuna (çok-çift kutuplu olma durumu) göre dengeleme veya sorumluluğu başkasına atma yaklaşımının benimseneceğini düşünmektedir (Snyder, 2002, ss. 162-163; Schmidt, 2004, s. 436; Layne, 2002, s. 132).

Wolfers, revizyonist devletlerin genişleme amacı güttüklerinden dolayı güce başvurmaya aşırı derecede önem verdiklerini, güç dışında sistemde herhangi bir değişiklik yapma ihtimallerinin oldukça zayıf olduğunu ifade etmektedir. Revizyonist devletler genişleme motivasyonu ve eğilimi ile hareket etmektedir (Wolfers, 1962, s. 95). Revizyonist devletlerin sahip oldukları değerlerden ziyade arzuladıkları

şeylere önem verdikleri ve mevcut düzende/sistemde değişiklik yapabilmek için askerî güce başvurdukları görülmektedir (Schweller, 2007, s. 100). Revizyonist devletler hayatta kalma ve göreceli kazanç amaçlarından ziyade sahip olunandan fazlasını kazanma ve genişleme amacıyla hareket etmekte ve sistemdeki pozisyonlarını değiştirme amacı gütmektedirler (Schweller, 2007, ss. 112-115; Snyder, 2001, s. 157).

Ofansif ve Defansif Realizm: Farklı ve Ortak Noktalar

Defansif realistler, anarşik sistemden ziyade büyük güçlerin endişe-korku kaynağı olduğunu belirtmekte ve agresif bir devletin sistemde yer almasının güvenlik ikilemini ortadan kaldırdığını düşünmektedir. Bununla beraber aç gözlü ve agresif bir devletin çatışmanın ya da savaşların kaynağı olduğunu, devletlerin niyetlerinin tüm belirsizliklere rağmen bir takım sinyaller aracılığı ile belirlenebileceğini (bu sinyallerin demokratik devletler tarafından daha iyi algılanabileceğini), defansif amaçlarında devletleri genişlemeci stratejiler benimsemesine sebebiyet verebileceğini ancak bu genişlemenin nihayetinde devletlerin zararına olacağını, güç artışının güvenliğin azalmasına başka bir ifadeyle güç maksimizasyonunun güvenliği sağlamaktan ziyade azaltıcı etki yapabileceğini savunmaktadır. (Taliaferro, 2000-2001, ss. 145-152).

Ofansif realizm anarşi ve güvenlik ikileminden dolayı devletlerin genişlemeci politika izlediğini savunmaktadır (Taliaferro, 2000-2001, s. 152). Başka bir görüşe göre ise ofansif realizmin güvenlik ikilemini dikkate almadığı, devletlerin ancak genişlemesi ve güç kazancı ile güvende hissedebileceği değerlendirilmektedir (Snyder, 2002, s. 157). Defansif realizme göre ise güvenlik ikilemi coğrafya gibi yapısal değiştiricilerin bir fonksiyonu olarak durumdan duruma değişirken, ofansif realizmde bu durum yaşanmamaktadır. Bu durum ofansif realizmin güvenliği kıt olması nedeniyle korkuyu çözümsüz bir sorun olarak görmesine dayanmaktadır (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 447). Daha açıklayıcı bir ifadeyle ofansif realizme göre güvenlik ikilemi değişmemektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi madem diğer devletlerin niyetlerinden emin olamıyoruz ve en kötüyü düşünüyoruz o hâlde güvenlik ikilemi ofansif realizm için sadece hegemon güç olarak aşılabilecek bir süreci ifade etmektedir. Defansif realizm güvenlik ikileminin devletten devlete göre yoğunluğunun değişebileceğini ve her zaman savaşa veya çatışmaya sebebiyet vermeyeceğini değerlendirmektedir (Taliaferro, 2000-2001, ss. 136-143).

Literatürde defansif realizmin devletlerin genişlemeye yönelik politikalarına dair oldukça sınırlı argümanları olduğu değerlendirilmesine karşın, defansif realizmin genişlemeye karşı olmadığı sanılanın aksine tehdit hissedilmesi durumunda devletlerin savunma amacıyla genişlemeci politikalar izleyebileceği ifade

edilmektedir. Anarşiden kaynaklı kendi kendine (self-help) durumu defansif realizme göre savunma amaçlı genişlemeye neden olabilmektedir. Ofansif realizm ise güvenliğin güçten geçtiğini ve bunda genişlemeye sebebiyet vereceğini savunmaktadır (Taliaferro, 2000-2001, s. 135) Kısaca defansif realizm belirli şartlar altında genişlemeyi kabul ederken ofansif realizmde genişleme olağan durumu ifade etmektedir. Defansif realizm genişlemenin rakip bir koalisyon ortaya çıkardığını, maliyetli ve ofans-defans dengesinin defansif lehine olduğunu ve tarihin bize genişlemeye karşı tehdit arz eden devletin lehine olabilecek olan peşine takılmanın değil dengelemenin daha çok yaşandığını değerlendirmektedir (Lobell, 2010, s. 6659).

Ofansif ve defansif realizm arasında yaşanan bir diğer ayrım ise iki yaklaşımın niyetler hakkındaki belirsizlik sorusunu nasıl ele aldığıdır. Ofansif realizm, devletlerin niyetlerinden asla emin olunamayacağını, askerî kuvvetin ölçülebilmesine karşılık niyet konusunda böyle bir parametrenin olmadığını savunmaktadır. Nitekim liderlerin veya politikacıların yalan söyleyebileceği, şimdiki niyet ile gelecekteki niyetlerin tamamen farklı olabileceği ve statükocu gibi gözüken devletlerin revizyonist niyetler barındırabileceği üzerinde durmaktadır (Mearsheimer, 2013, s. 79). Bu nedenle ofansif realizm, yaşanabilecek en kötü niyet ve gelecek senaryoları üzerinde durarak devletlerin güvenlik politikalarını uygulamaları gerektiğine inanmaktadır. Ofansif realizm devletlerin uluslararası ortama korkuyla yaklaştığına, başka devletlerin aç gözlü saiklere sahip olabileceğini, belirsizliğin tam ve değişmez olduğunu değerlendirmektedir. Defansif realizm ise güven olasılığına ve devletlerin iyi niyetli olabileceğinin sinyaline izin vermektedir (Hamilton ve Rathbun, 2013, ss. 445-446). Ofansif realizm devletlerin olasılıklara (possibility) göre plan yapıp hareket ettiklerini savunurken defansif realizm devletlerin muhtemel yaşanacak durumlara (propability) göre plan yapıp hareket ettiğini değerlendirmektedir (Brooks, 1997, ss. 447-450).

Mearsheimer (1994-1995, s. 10) “devletlerin diğer devletlerin niyetleri konusunda asla emin olmazlar. Özellikle hiçbir devlet başka bir devletin saldırgan askerî kabiliyetini birincisine karşı kullanmayacağından emin olmaz” şeklinde belirterek ofansif realizmin bu konudaki tutumunu ortaya koymaktadır. Defansif realist olarak adlandırılan Grieco ise devletlerin birbirlerinin gelecekteki niyetleri konusunda belirsizlik olduğunu, bu nedenle iş birliğinin gelecekte göreceli yetenekleri nasıl etkileyebileceği hususuna dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Belirsizliğin ise gelecekteki liderlerin ve çıkarların tahmin edilememesinden ve kolayca kontrol edilememesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir (Grieco, 1988, s. 500). Glaser (1994-1995; 2010, s. 47; Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 447), defansif realizmin rekabet ön yargısından mustarip olduğunu, yaşanan belirsizliğin ve güvensizliğin bilgi eksikliğinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Ofansif realizm

devletlerin niyetlerini bilmediğinden dolayı değil bildiğinden dolayı korku hissetmektedir çünkü tüm devletler çıkarları peşinde koşmaktadır. Hamilton ve Rathbon bu durumu bilinmeyi bilmek (unknown known) ile açıklarken defansif realizmin devletlerin niyetlerini bilemediğini ve burada bilinen bilinmeyen (known unknown) kavramı ile açıklamaktadır (2013, s. 447-448). Sonuç olarak ofansif realizm belirsizlikten dolayı değil kesinlikten dolayı diğer devletlerden korkmaktadır. Bu durum belirsizliğin olmadığı anlamı taşımamaktadır. Belirsizlik saldırının gelip gelmeyeceği ile ilgili değil, bunun ne zaman geleceği ile ilgilidir. Buna karşılık defansif realizm belirsizliği korkuya değil devlet davranışına atıf yaparak açıklamaktadır (Hamilton & Rathbun, 2013, s. 448).

Ofansif realizm statükocu devlet görüşüne karşı çıkmakta, statükocu gibi gözüken devletlerin bile en nihayetinde revizyonist politikalar izleyebileceği argümanı üzerinde durmaktadır. Bu noktada ofansif realizm tüm devletlerin revizyonist politikaları olan aktörler olarak görmektedir. Ortaya çıkan fırsata göre statükocu devletler bile revizyonist politika uygulamaları yapabilmektedir. Ofansif realizm argümanlarını desteklemesine rağmen Snyder, ofansif realistlerin sabit bir şekilde devletleri revizyonist görmesini eksik bulmakta ve değişen şartlara göre devletlerin hem statükocu hem de revizyonist görüşü benimseyebileceklerini ifade etmektedir (Snyder, 2002, s. 158). D'Anieri (2019, ss. 100-101) çalışmasında defansif realizme göre hâlden memnun devletlerin savaş başlatmayacağını mevcut durumun korunması için gücü temin edeceğini ifade etmekte ve statükocu devletlerin tehdit edici davranışlardan kaçınacağını belirtmektedir. Ofansif realizm ise hiçbir devlet istemese dahi savaşın çıkacağını dile getirmektedir.

Ofansif ve defansif realizmin bir diğer ayrıldığı nokta ise dengeleme ve peşine takılma yaklaşımına dair ortaya koydukları argümanlardır. Ofansif realizm her ne kadar peşine takılma durumunu yanlış ve değersiz olarak görse de bunun dengelemeden daha yaygın olduğunu ifade etmektedir. Defansif realizm de dengelemenin daha yaygın olduğu görüşünü ortaya atmaktadır (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 444). Ofansif realizm peşine takılma durumunun güçlü devletin daha da güçlü hâle geleceğini bu nedenle yanlış ve değersiz olduğunu söylemektedir. Buna ek olarak peşine takılma durumu güç seviyesi yüzünden tercih edildiğinden dolayı, ganimet veya kazançlardan her daim güçlü olan devletin orantısız kazançlı çıkacağı ifade edilmektedir. Bu durum ise agresif ve genişlemeci politika izleyen (revizyonist) devletin daha da agresif politikalar izlemesine sebebiyet vermektedir. Defansif realizm ise devletlerin nihai amacının güç değil güvenlik yaklaşımından yola çıkarak sistemdeki yerini korumak isteyen devletlerin peşine takılma stratejisini benimsediklerini değerlendirmektedir. (Snyder 2002, s. 163).

Ofansif realizm, dengeleme veya sorumluluğu başkasına atma yaklaşımını kutup sayısı ve coğrafi yakınlık üzerinden değerlendirirken, defansif realizm tehdit üzerinden bir değerlendirme yaparak dengeleme ve peşine takılma yaklaşımını ön plana koymaktadır (Snyder, 2002, s. 162). Walt (1987, s. 5-6) *Origins of Alliances* adlı eserinde dengelemenin peşine takılmaya göre daha yaygın olduğunu, devletlerin güce göre değil tehdide göre dengelemeye gittiğini belirtmektedir.

Defansif realizm dengelemeye çok fazla vurgu yapmaktadır. Hamilton ve Rathbun yaklaşımın ayrıldığı bu noktada hem defansif hem de ofansif realizmin eksik ve hatalı argümanlarının olduğunu, devletlerin güvenliklerini sağlamak için niçin dengelemeyi peşine takılma yerine veya peşine takılmayı dengeleme yerine tercih ettiklerini açıklayamadıklarını değerlendirmektedir. Dengeleme ve peşine takılma yaklaşımlarını indirgemeci olarak gören Hamilton ve Rathbun, bu durumun uluslararası sistemden ziyade devlete dayandığını düşünmektedir (2013, s. 445). Bu noktada defansif ve ofansif realizmin ortaya koyduğu dengeleme ve peşine takılma argümanı sadece farklılık göstermemekte aynı zamanda sistem düzeyinde açıklama da yetersiz kalmaktadır.

Ofansif realizm savaşın 3 farklı yapısal nedeninin olduğunu ileri sürmektedir. Ofansif realizm çift kutuplu sistemi çok kutuplu sisteme göre daha barışçıl görmekte, çok kutuplu sistemde daha fazla rakip devlet olduğunu, güç dengesizliği olasılığının ve yanlış hesaplama ihtimalinin fazla olduğunu belirtmektedir. Ofansif realizm savaş çıkma ihtimalini potansiyel hegemonun yaklaşımı ve politikalarına göre değiştiğini savunmaktadır. (Snyder, 2002, s. 167). Nitekim Mearsheimer çalışmasında Çin'in potansiyel hegemon olduğuna dair görüşler ortaya atmakta ve ABD'den ziyade Çin'in yükselişinin savaş ihtimalinin belirleyicisi olduğunu düşünmektedir (Mearsheimer, 2013). Ofansif realizme göre Çin'in tutumu dengesiz çok kutuplu bir sistem yaratma ihtimalini içermektedir (Snyder, 2002, s. 169). Buna ek olarak ofansif realizm, defansif realizmin savaşın maliyetinin çok olduğuna dair görüşüne karşı çıkmaktadır. Ofansif realizme göre savaşın maliyeti, savaş sonucunda elde edilen gelirden az olabilmektedir. Savaşı başlatan, savunandan daha avantajlı bir konuma sahip olabilir. Defansif realizm ise savaşın oldukça maliyetli olduğunu, savaşı kazanması muhtemel devlete karşı uluslararası sistemin çok güç kazanmasını engellemeye yönelik uygulamaları olacağını değerlendirmektedir (Mearsheimer, 2013, s. 81-82; Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 449). Bu ayrım ofansif realizmde saldırganlığın doğasına ve defansif realizmin ise savunmacı karaktere vurgu yaptığını bizlere göstermektedir. Evera'nında dediği gibi ofansif realizm savaşı kolay güvenliği zor olarak görürken defansif realizm savaşı zor güvenliği kolay olarak görmektedir (Evera, 1999, s. 117-121). Defansif realizm, herhangi bir ortamda saldırının mı yoksa savunmanın mı avantajlı olduğunu yapısal değiştiriciler üzerinden detaylı bir açıklamasını sunarak, bazı durumlarda savaş

başlatılabileceğini değerlendirmektedir (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 450).

Ofansif realizm gücü güvenliği sağlayıcı bir araç olarak görmekle birlikte maksimize edilmesi gerektiğine inanırken, defansif realistler gücü, tehditleri dengeleme aracı olarak görmek ve uygun miktarda gücün yeterli olacağını savunmaktadır. Defansif realizm maksimize edilmemesi gereken gücün dengelenmesi gerektiğine inanmaktadır. Defansif realizm, gücün dengelenmesi hâlinde devletlerin güçlerini maksimize amacının ortadan kaldırdığına inanmaktadır (Synder, 2001, s. 154). Waltz için güç, güvenliğe ulaşmak için muhtemelen yararlı bir araç olarak düşünülmektedir. Waltz “...güç bir amaç değil araçtır. Devletler iki koalisyondan daha zayıf olanına katılmayı tercih eder. Muhtemelen faydalı bir araç olan gücün, peşinde koştukları amaç hâline gelmesine izin vermezler.” diyerek defansif realizmin nihai amacının güç değil güvenlik olduğunu açıkça ifade etmektedir (Wlatz, 1979, s. 126). Defansif realizm güvenlik ve gücü pozitif ve doğrusal olarak ilişki görmemekte bu nedenle çoğu devleti güvenlik arayan ve öncelikle statükoyla ilgilenen savunmacı pozisyonlarında durduklarını değerlendirmektedir (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 443).

Ofansif realizm, devletlerin nihai amacının sistemdeki en güçlü devlet olmak olduğunu ancak bu şekilde güvenliğin sağlanabileceğini düşünürken, defansif realizm ise devletlerin nihai amacının güvenlik olduğunu ve gereksiz güç maksimizasyonunun diğer devletleri endişeye sürüklediğini ifade etmektedir (Schmidt, 2004, s. 434). Ofansif realizm güvenliğin ancak ve ancak güçten geçtiğini, en iyi hayatta kalma yönteminin olabildiğince güçlü olmak olduğunu ifade etmektedir. Nitekim Mearsheimer “kimse ABD’ye saldırmak istemez” demek ve bunu ABD’nin diğer devletlere göre daha güçlü oluşuna bağlamaktadır (2013, s. 80). Mearsheimer (1994-1995, ss. 11-12) “Uluslararası sistemdeki devletler diğer devletler üzerindeki göreceli güç konumlarını maksimize etmeyi hedeflemektedir. Bunun nedeni basittir: bir devletin diğer devlet üzerindeki askerî avantajı ne kadar büyükse o kadar güvenlidir. Her devlet sistemdeki en korkunç askerî güç olmak ister.” diyerek ofansif realizmin, defansif realizmden güç ve güvenlik ilişkisinden çıkardığı sonucun farklı olduğunu ortaya koymaktadır.

Hem ofansif hem de defansif realizm argümanlarının merkezine anarşiyi koymaktadır. Devletlerin anarşik sistemde en azından hayatta kalmak istediklerini ve çatışmayı önlemek için kapsayıcı gücün olmadığı sistemde başkalarının niyetleri konusunda belirsiz olduklarını ele almaktadırlar. Bununla birlikte dünyayı tehlikeli, güvenlik rekabetinin sıkça yaşandığı ve şiddetli çatışmaların hâkim olduğu benzer terimler üzerinden açıklama eğilimindedirler. Waltz, devletler arasında yaşanan çatışmayı doğrudan anarşi koşulları altındaki yaşamın gerçeğinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Anarşik bir düzende devletler kendi güvenliklerini sağlamak

zorunda kalmaktadır ve güvenliklerine yönelik tehditler anarşik sistemde oldukça fazladır (Waltz, 1989, s. 43). Mearsheimer ise anarşi altında büyük güçlerin birbirlerinden korktuklarını kabul etmektedir. Anarşi altında devletler birbirlerine şüphe ile yaklaşmakta ve savaşın her daim yakın olduğundan endişe etmektedirler (Mearsheimer, 200, s. 2). Sonuç olarak devletlerin rakiplerine karşı avantaj elde etmelerine yardımcı olursa kaba kuvvet kullanmaya istekli olduğu ve dünyanın sürekli güvenlik rekabetinin yaşandığı bir ortam olarak tasvir edildiği görülmektedir (Mearsheimer, 2001, s. 35).

Her iki yaklaşımda uluslararası sistemin anarşik yapısı hakkında benzer varsayımlarla başlamakta ancak uluslararası politikanın çok farklı resimlerini çizmektedirler. Uluslararası politikanın bitmeyen bir çatışma, düşmanlık ve savaş alanı olduğuna dair görüş daha çok realistlerin çizdiği karamsar imajdan kaynaklansa da bu yaklaşımın sadece ofansif realizm için geçerli olduğu savunulmaktadır. Ofansif realizme göre güvenlik kıttır bu da çatışma ve savaşa sebebiyet vermektedir. Defansif realistler için ise uluslararası sistemin anarşik yapısı her daim savaşa veya çatışmaya sebebiyet vermemektedir (Hamilton ve Rathbun, 2013, ss. 440-441). Bu noktada anarşi hem defansif realizmin hem de ofansif realizmin argümanlarını açıklama bağlamında merkezî bir öneme sahiptir.

Ofansif ve defansif realizmin bir diğer ortak noktası ise iki yaklaşımında liberalizm, inşaacılık ve diğer uluslararası ilişkiler teorilerine kıyasla belirgin bir şekilde devletler arasındaki ilişkilerde ve barışa yönelik tutumlarında karamsar havaya sahip olmalarıdır. Yukarıda da görüleceği üzere karamsar havaya sahip olmalarına karşın belirli anlaşmazlıkları da mevcuttur. Ofansif realistler, defansif realistleri iyi niyetli bakış açılarından dolayı eleştirmelerine rağmen tıpkı klasik realizmde olduğu gibi savaş ve çatışmanın her an gerçekleşebilecek olma durumu iki yaklaşımında karamsar tutum sergilemelerine sebebiyet vermektedir. Bununla beraber iki yaklaşımda devletlerin birincil amacının hayatta kalmak olduğu konusunda hemfikirdir. Ayrıldıkları nokta ise bunun nasıl yapılması gerektiğidir (Hamilton ve Rathbun, 2013, ss. 442-443).

Lobell, çoğu ofansif ve defansif realist teorisyenlerin iki kutuplu sistemin diğer sistemlerden daha barışçıl ve istikrarlı olduğuna dair aynı fikiri paylaştıklarını belirtmektedir. Savunulan bu görüşe göre iki kutuplu sistemde büyük güçler birbirlerinden daha az korku hissetmektedir. İki kutuplu sistemde göreceli bir denge olduğundan dolayı devletler sorumluluklarını başka devlete atamamaktadır. Çok kutuplu sistemde güç mücadelesi daha fazla yaşandığından dolayı savaş veya çatışma ihtimali daha yüksek iken, iki kutuplu sistemde bu durum daha az yaşanmaktadır (Lobell, 2010, s. 6656).

Tablo 1*Ofansif ve Defansif Realizmin Ayrıldığı Noktalar*

Argümanlar	Ofansif Realizm	Defansif Realizm
Güvenlik İkilemi	Güvenlik ikilemi var ancak çözülmesi gereken bir sorun.	Güvenlik ikilemi var, güvenlik ikileminin seviyesi yapısal faktörlerin durumuna göre devletten devlete değişebilir.
Genişlemeci Politikalar	Uluslararası sistem her daim devletleri genişlemeci politikalara teşvik etmektedir.	Uluslararası sistem bazı durumlarda (tehdit) genişlemeci politikalara teşvik etmektedir.
Devletlerin Niyeti	Devletlerin niyetlerini bilmemize gerek yok. Devletlerin niyetleri bilinemez ve her daim en kötüsü düşünülmeldir.	Devletlerin niyetleri belirsizdir.
Devlet Tipleri	Devletler revizyonist görüşe sahiptir. Statükocu olan devletler bile revizyonist görüşlerini gizlemekte ve amaçlarını gerçekleştirmek için fırsat kollamaktadır.	Devletler statükocu ve revizyonist olarak ikiye ayrılmakta, revizyonistlerin baskın geldiği durumda sistemde değişiklikler yaşanmaktadır.
Dengeleme-Peşine Takılma	Peşine takılma durumu güçlü devletin işine yaramakta ve bu nedenle yanlıştır. Devletler sorumluluğu başkasına atarak maliyetten kurtulabilir. Güç kavramı üzerinden bu	Devletler güvenlikleri için dengeleme veya peşine takılma stratejilerini uygulayabilirler. Tehdit kavramı üzerinden bu durumları

	durumları değerlendirmektedir.	değerlendirmektedir.
Savaş	Savunma savaşa göre daha maliyetlidir.	Savaş, savunmaya göre daha maliyetlidir.
Anarşi	Anarşi kötüdür. Çatışma ve savaşların sebebi anarşidir.	Anarşinin olması her daim savaş veya çatışma olacağı anlamı taşımamaktadır.
Amaç	Devletlerin nihai amacı en güçlü olmaktır. Ancak böylelikle güvenlik sağlanabilir. En güçlü olunamıyorsa bile bölgedeki en güçlü devlet olunmalıdır.	Devletlerin nihai amacı güç değil güvenlidir. Çoğu devlet güvenlik arayışındadır, statükodur ve savunmacı pozisyonadırlar.

Tablo 2*Ofansif ve Defansif Realizmin Ortak Noktaları*

Argümanlar	Ofansif Realizm	Defansif Realizm
Anarşi (Sisteme dair)	Argümanlarının merkezinde. Devletlerin anarşik sistemdeki amacı hayatta kalmaktır.	Argümanlarının merkezinde. Devletlerin anarşik sistemdeki amacı hayatta kalmaktır.
Uluslararası İlişkilere Dair Bakış Açısı	Karamsar.	Karamsar.
Sistemin Yapısı (Kutup sayısı)	İki kutuplu sistem diğer sistemlere göre daha istikrarlı ve barışçıl.	İki kutuplu sistem diğer sistemlere göre daha istikrarlı ve barışçıl.

Sonuç

Ofansif ve defansif realizm arasındaki farklılıklar Uluslararası İlişkiler Teorileri'ne sadece zenginlik katmamakta aynı zamanda fayda sağlamaktadır. Bu durum realizm üzerinden yapılacak çalışmaların vardıkları yargıları desteklemelerini sağlamaktadır. Realizmin iki çağdaş akımı arasındaki temel farkın farklı motivasyonel varsayımlar olduğu görülmektedir. Her ikisi de devletlerin rasyonel, çıkarıcı ve güvenliklerini en üst düzeye çıkarmak için motive olduklarını varsayarken, defansif realizm devletlerin her zaman göreceli güçlerini en üst düzeye çıkarmaya çalıştıklarını ve askerî güce öncelik verdikleri argümanlarını desteklememektedir. Bunun yerine devletlerin öncelikli amacının güvenlik olduğunu ancak güvenlik sağlandıktan sonra diğer amaçlara öncelik verildiğini değerlendirmektedir. Ofansif realizm ise bunun böyle olmadığını ve olmaması gerektiğini savunmaktadır. Devletlerin her zaman göreceli güçlerini en üst düzeye çıkarmaya çalıştıklarını ve askerî gücün devletler için en yüksek öncelik olduğunu belirtmektedir. Bu noktada Mearsheimer (1994-1995, ss. 10-11), devlet motivasyonu hakkındaki görüşlerini şu şekilde özetlemiştir: “Devletleri yönlendiren en temel motivasyon hayatta kalmaktır... Uluslararası sistemdeki devletler birbirlerinden korkarlar... Korku bu nedenle dünya siyasetinde önemli bir güçtür... Uluslararası sistemdeki devletler, diğer devletler üzerindeki göreceli güç konumlarını en üst düzeye çıkarmayı amaçlar”. Ofansif realizm uluslararası sistemi düzenlenmemiş bir serbest piyasa olarak tasvir etmektedir. Devletlerin sistemin rekabetçi zorunluluğu tarafından yönlendirildiği ve bunun da güç maksimizasyonu davranışı olarak adlandırılan bir davranış ürettiğini savunmaktadır. Defansif realizm ise devletlerin güçlerini maksimize etmekten ziyade güvenliklerini ve hayatta kalmalarını sağlamaya çalıştıklarını değerlendirmektedir.

Nihai olarak bakıldığında ofansif veya defansif realizm birbirlerinin yerine almaktan ziyade, birbirini tamamladığı sonucuna varılabilir. Ofansif ve defansif realizm arasındaki ayrım veya kategorileştirme girişimlerinden çıkarılacak önemli bir ders, uluslararası politikanın gerçekçi açıklamalarının ve tahminlerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığıdır. Soğuk Savaş'ın bitişinden bu yana, farklı türde realistler tarafından kullanılan farklı motivasyonel varsayımların, akademisyenleri kökten farklı beklentiler ve dolayısıyla farklı politika önerileri geliştirmeye itmiştir.

Yapılan bu çalışma ofansif ve defansif realizmin görünenden daha keskin çizgilerle ayrıldığını göstermeye çalışmıştır. Nitekim ofansif ve defansif realizmin güvenlik ikilemi, genişlemeci politikalar, devletlerin niyetleri ve tipleri (revizyonist-statükocu), dengeleme-peşine takılma, savaş, anarşi ve amaç olmak üzere sekiz konuda farklı yorumlara sahip olduğu görülmektedir. Ofansif realizm ele alınan bu konularda daha agresif ve karamsar bir dış politika analizi/değerlendirmesi

sunarken defansif realizm uluslararası ilişkilerin bu kadar karamsar olmadığı ve bu durumun göreceli olabileceği üzerinde durmaktadır. 2014 yılında Kırım'ın ilhakı ve 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna işgali gibi yaşanan son gelişmeler ofansif realizmin belirli durumlarda defansif realizme göre daha doğru bir dünya politikası hesabı sağladığını göstermektedir (Hamilton ve Rathbun, 2013, s. 459). Özellikle günümüz dünyasında enerji kaynaklarının hem sınırlı olması hem de bu kaynaklara yönelik erişimin sınırlandırılması, devletlerarası rekabeti arttırabilmekte ve bazı durumlarda şiddete yol açabilmektedir. Dünyanın birçok bölgesinde yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında güvenlikten kaynaklanan sorunlar çatışmaların ana kaynağı olmaya devam etmektedir. Bu durum sadece gelişmekte olan devletlerde değil aynı zamanda nispeten güçlü ve sanayileşmiş devletler arasında da giderek artan bir endişe kaynağı haline gelmektedir. Bu durum ise ofansif realizmin devletler tarafından benimsenen daha yaygın bir politika olabileceğini bizlere göstermektedir. Bununla beraber ofansif ve defansif realizmin argümanlarının merkezine uluslararası sistemin anarşik olduğu, uluslararası ilişkilere dair karamsar bakışı ve iki kutuplu sistemin diğer sistemlere göre daha barışçıl ve stabil olduğuna dair yorumlamaları benzerlik göstermektedir. Bu durumda ofansif ve defansif realizmin daha fazla araştırılmayı hak ettiğini göstermektedir.

Klasik realizmde olduğu gibi ofansif ve defansif realizmde kusursuz değildir ve eleştirilere maruz kalmaktadır. Ofansif ve defansif realizm devletler arasındaki ilişkileri anlamak için basit ve güçlü bir yol ve uluslararası olguların ikna edici açıklamalarını sunmaktadır. Walt (1997, s. 34)'un'da dediği gibi "Geçmişte olduğu gibi, gelecekte de akademisyenler çeşitli realist düşünce gövdesini gözden geçirmeye ve genişletmeye devam edeceklerdir. Bunu yaparken kaçınılmaz olarak çeşitli şekillerde fikir ayrılıklarına düşeceklerdir. Ortaya çıkan rekabet, uluslararası ilişkiler anlayışımızı geliştirmemize yardımcı olacaktır." diyerek realizm içerisinde yapılan iç tartışmanın realizmi ayrıştırmaktan çok zenginleştirdiğini ve gelişmesine katkı sağladığını bizlere göstermektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Brooks, S.G. (1997). Dueling realism. *International Organizations*, 51(3), 445-477.
- D'Anieri, P. (2019). Magical realism: assumptions, evidence and prescriptions in the Ukraine conflict. *Eurasian Geography and Economics*, 60(1), 97-117.
<https://doi.org/10.1080/15387216.2019.1627231>
- Evera, S.V. (1999). *Causes of war power and the roots of conflict*. Cornell University Press.
- Frankel, B. (1995). The reading list. *Security Studies*, 5(1), 183-194.
[doi:10.1080/09636419508429258](https://doi.org/10.1080/09636419508429258).
- Frankel, B. (1996). *Realism: restatements and renewal*. Frank Cass.
- Glaser, C.L. (1994/95). Realists as optimist: cooperation as self-help. *International Security*, 19(3), 50-90.
- Glaser, C.L. (2010). *Rational theory of international politics: The logic of competition and cooperation*. Princeton University Press.
- Golovics, J. (2017). Contemporary realism in theory and practise the case of ukranian crisis. *Polgari Szemle*, 1(3), 362-369.
<https://doi.org/10.24307/psz.2017.0930>
- Grieco, J.M. (1988). Anarch and the limits of cooperation: A realist critique of the newest liberal institutionalism. *International Organization*, 42(3), 485-507.
- Hamilton, E.J. ve Rathbun, B.C. (2013). Scarce differences: Toward a material and systemic foundation for offensive and defensive realism. *Security Studies*, 22(39), 436-465. <https://doi.org/10.1080/09636412.2013.816125>
- Inan, A.F. (2004). *What moves man the realist theory of international relations and its judgement of human nature*. State University of New York Press.
- James, P. (2009). Elaborating on offensive realism. Anette, F.I., Ewan, H. Ve Patrick J. (Eds). *Rethinking Realism in International Relations* (pp. 45-62). Johns Hopkins University Press.
- Jill, S., Pettiford, L., Diez, T. ve El Anis, I. (2010). *An introduction to international relations theory*. Pearson.

- Labs, E.J. (2007). Beyond victory: Offensive realism and the expansion of war aims. *Security Studies*, 6(4), 1-49. <http://dx.doi.org/10.1080/09636419708429321>
- Layne, C. (2002). The poster child for offensive realism: America as a global hegemon. *Security Studies*, 12(2), 120-164. <https://doi.org/10.1080/09636410212120011>
- Lobell, S.E. (2010). Structural realism/offensive and defensive realism. Robert A. Denemark (Ed). *The International Studies Encyclopedia*. Wiley-Blackwell, 6651-6669.
- Mearsheimer, J. (1994-1995). The false promise of international institutions. *International Security*, 19(3), 5-49.
- Mearsheimer, J. (2001). *The tragedy of great power politics*. W.W. Norton & Company.
- Mearsheimer, J. (2013). Structural realism. Dunne, T., Kurki, M. ve Smith, S. (Eds.), *International relations theories discipline and diversity* (pp. 77-93), Oxford University Press.
- Rossecrance, R. (2001), Has realism become cost-benefit analysis? A review essay. *International Security*, 26(2), 132-155.
- Schmidt, B.C. (2004). Realism as tragedy. *Review of International Studies*, 30(3), 427-441.
- Schweller, R. (2007). Neorealism's status-quo bias: What security dilemma? *Security Studies*, 5(3), 90-121, <http://dx.doi.org/10.1080/09636419608429277>
- Snyder, J. (1991). *Myths of empire: Domestic politics and international ambition*, Cornell University Press.
- Snyder, G. H. (2002). Mearsheimer's world-offensive realism and the struggle for security: A review essay. *International Security*, 27(1), 149-173.
- Taliaferro, J.W. (2000-2001). Security seeking under anarchy: Defensive realism revisited. *International Security*, 25(3), 128-161.
- Walt, S.M. (1985). Alliance formation and the balance of Power. *International Security*, 9(4), 3-43.

- Walt, S.M. (1987). *Origin of alliances*, Cornell University Press.
- Walt, S.M. (1997). The progressive power of realism. *American Political Science Review*, 91(4), 931-935, <https://doi.org/10.2307/2952177>.
- Waltz, K. (1979). *Theory of international politics*. Addison-Wesley Publishing Company.
- Waltz, K. (1989). The origins of war in neorealist theory. R. Rotberg and T.K.Rabb (Eds). *The origin and prevention of major wars (pp. 39-52)*, Cambridge University Press.
- Waltz, K. (2004). Neorealism: Confusion and criticism. *Journal of Politics and Society*, 15, 3-6.
- Wolfers, A. (1962). *Discord and collaboration essays on international politics*. The Johns Hopkins Press.

Extended Summary

The arguments put forward by International Relations Theories regarding each event or situation are similar to looking at the same picture through differently colored glasses. In more explanatory terms, the reference object, arguments, and analysis levels of each theory may differ. Despite all this diversity, the dominance of realism in the field can be explained by the fact that it is the most widely used method in explaining power relations in an anarchic system, especially the competition during the Cold War. Written as a response to criticisms of classical realism and leading to a revolution in the examination of international politics, neorealism has created a strong distinction between foreign policy analysis and international relations by developing arguments regarding the nature of the system, cooperation, and security competition. While it is possible to criticize the arguments put forward by neorealism, it is quite difficult to deny the influence of the theory in the field.

Although neorealists agree on the importance of anarchy and the conflict and competition that arise as a result of the structure of the system, there has been a distinction between “offensive” and “defensive” versions of the approach. Despite various studies revealing the differences between offensive and defensive realism, the scarcity of studies based on epistemological and ontological analysis is striking.

The divisions and differences experienced have become one of the most important debates in International Relations Theories. What are the differences in the perspectives of the main figures of the two approaches? On which issues do they come together, and on which issues do they differ? This study particularly seeks an answer to the last question. The arguments put forward by offensive and defensive realism on international relations point to a much deeper distinction than is apparent. In this way, it is aimed to enrich the perspective put forward by realism and to make the offensive-defensive distinction even more apparent. The study uses a descriptive research method and also includes the statements of field experts and politicians.

According to the offensive realism in international system, security is scarce. The anarchic structure of the international system causes great powers to maximize their power and weaken their rivals in order to ensure their security. According to offensive realism, the ultimate goal of states is to become a hegemon. Even if they cannot become a hegemon, they should become a regional power. In an anarchic system, international cooperation, alliances and the trust states have in each other are fragile. Offensive realism argues that states' intentions are always uncertain and bipolar system is more peaceful and stable than other systems. Offensive realism

perceives the security dilemma as a problem to be solved.

Defensive realism, on the other hand, states that the security dilemma may vary from state to state, that the international system encourages expansionist policies in some situations (depending on the status of the threat) and that the intentions of states are uncertain. However, defensive realism evaluates that states apply balancing or bandwagoning strategies for their security, war is more costly than defence, and the ultimate goal of states is security. Defensive realism, like offensive realism, agrees with the view that a bipolar system is more peaceful and stable. While offensive realism states that all states have a revisionist view, defensive realism divides states into status quo and revisionist.

When the arguments of offensive and defensive realism on international politics are examined, it is seen that they have different evaluations in the context of security dilemma, expansionist policies, intentions of states, types of states, balancing-bandwagoning, war, anarchy, and the purpose of states. This study has tried to show that offensive and defensive realism are separated by sharper lines than they appear. However, the arguments of offensive and defensive realism are similar in that the international system is anarchic, the pessimistic view of international relations, and the interpretations that the bipolar system is more peaceful and stable than other systems. In this case, it shows us that offensive and defensive realism deserves more research.

Like classical realism, offensive and defensive realism are not without flaws and are subject to criticism. Offensive and defensive realism offers a simple and powerful way to understand relations between states and provide convincing explanations of international phenomena. The distinction that emerges will help us enrich our understanding of international relations. The internal debate within realism enriches and contributes to the development of realism rather than dividing it. Due to the scarcity of studies on offensive and defensive realism in the literature, it is evaluated that this study will contribute to the literature and shed light and guide subsequent studies.